

Ukraine 1933: Agnieszka Hollands rystende skildring af Stalins folkemord

Publiceret 30/10/2020 i [Kultur/Film](#) af [Karen Hammer](#)

FILM // ANMELDELSE – Agnieszka Holland, 71, har i *Den sorte jord* strengt og næsten for realistisk instrueret denne sande og rystende skildring af russernes ligegyldighed overfor anderledestænkende og mediernes manipulering med sandheden. Historien er i højeste grad relevant i disse tider, hvor vi ikke aner, hvad vi skal tro om de diktatorstyrede europæiske lande Polen, Ungarn og Rusland.

Den walisiske journalist Gareth Jones tænkte klarere over tingene end mange andre i 1930'erne. Få dage efter, at Hitler udråbte sig selv til rigskansler i begyndelsen af 1933, lykkedes det journalisten at få et interview med føreren, da de rejste

fra Leipzig til Frankfurt med samme fly. I dette scoop af en artikel fabulerede han sågar over, hvordan verdenshistorien ville kunne blive ændret, hvis dette fly var styrtet ned. Han så Hitlers naziregime som en verdenstrussel, men ingen tog ham alvorligt. Alle betragtede Hitler som en nyttig idiot, der fik gang i tingene i Tyskland.

Gareth Jones ansøgte herefter sin London-avis om opbakning til at rejse til Moskva for at interviewe Stalin om baggrunden for hans frembrusende økonomi. Han havde noteret sig, at rublens værdi var styrtet ned og undrede sig derfor over Sovjetunionens voldsomme økonomiske vækst, der især viste sig ved øgede aktiviteter indenfor jern- og våbenindustrien.

Befolkningen skildres i en række nærbilleder af mænd. Grå/hvide ansigter præsenteres en efter en; her er ingen farver og intet håb

Hans redaktør var slet ikke interesseret; man skulle spare og nøjedes med at give ham en positiv anbefaling. Med denne lykkes det for Gareth Jones at få en uges invitation med visum til Moskva, hvor han blev indlogeret på hotel Metropol, men kun for to dage; en lovning om interview med Stalin sejler.

Hotellet er fuld af frustrerede journalister, der ikke kan arbejde og har forbud mod at bevæge sig udenfor Moskva; tomheden og den daglige angst klarer de ved at drikke voldsomme mængder af vodka og afholde dekadente fester med nøgenhed, heroin og jazzmusik. New York Times' Pulitzer-vinder Walter Duranty fortæller ham splitter nøgen om deres fastlåste situation og opfordrer ham til at more sig og glemme alt om at rejse til Ukraine.

Det lykkes ham alligevel, og her skifter filmens tone og fortællestil. I dette kolde, snedækkede land er der tavst og gråt. Gaderne flyder med døde kroppe; ingen ser dem. Et lille barn skriger ved sin døde mors lig, småbørn synger Stalins pris og benytter sig af Jones' forbløffelse til at stjæle hans mad. Befolkningen skildres i en række nærbilleder af mænd. Grå/hvide ansigter præsenteres en efter en; her er ingen farver og intet håb. Jones lister sig til at fotografere mænd, der bærer kornsække ud af en lagerbygning og op i store lastbiler. Han forfølges som mistænkelig af ivrigt skydende vagter langt ind i en lille skov.

Jones forstår, at Stalin stjæler hele høsten og lader befolkningen dø af sult; mange er blevet sindssyge efter at have spist deres småbørn; andre har begået selvmord. Stalin har brug for kornet som betaling for sit systems velfærd og kan samtidigt få hævn over kulakkerne, som tidligere satte sig op imod hans kollektivbestemmelser.

En uforglemmelig film

Da han er tilbage i London, fortæller han om sine oplevelser, men bliver til grin. Ingen ønsker at vide noget som helst om hungersnød i Ukraine. Ingen ønsker at blande sig. Ingen træder frem for at hjælpe den døende befolkning, der allerede har mistet over fire millioner

indbyggere! Ved et tilfælde finder han frem til New Yorks berømte bladkonge William Randolph Hearst, der er på golf ferie udenfor London og får ham til at trykke sin historie. Walter Duranty – der i det skjulte er propagandist for Stalin – kommer hurtigt på banen og trykker sit dementi: ”Der er ingen hungersnød i Ukraine, blot en udbredt dødelighed på grund af fejler næring”. Derfor slap de seks amerikanske gidsler med livet, og Gareth Jones var atter fuld af løgn.

Da han et par år senere er på reportage rejse i Mongoliet, kidnappes han og myrdes, knap 30 år gammel. Han spilles fremragende af James Norton.

Agnieszka Holland, 71, har strengt og næsten for realistisk instrueret denne sande og rystende skildring af russernes ligegyldighed overfor anderledestænkende og mediernes manipulering med sandheden. Historien er i højeste grad relevant i disse tider, hvor vi ikke aner, hvad vi skal tro om de diktatorstyrede europæiske lande Polen, Ungarn og Rusland.

Inde i denne historie om Gareth Jones’ opdagelser i Ukraine hører vi om forfatteren George Orwells arbejde med *Animal Farm*, skrevet i 1945. Orwell anerkendte sin inspiration fra Gareth Jones. ”Alle dyr er lige – men nogle dyr er mere lige end de andre”.

Selvom dette bidrager til et noget rodet indhold og ikke er logisk påhæftet, giver jeg filmen 5 stjerner. Den er uforglemmelig.

Foto: PR.

- KAREN HAMMER
- SENESTE ARTIKLER

Født 1938. Cand.mag.art. i Zoologi, Botanik, Geologi, Geografi og Filmhistorie fra Københavns Universitet. Kulturredaktør og formand for Radio Vesterbro gennem 30 år. Forfatter, filmjournalist, kunstanmelder, eventyrer. Karen Hammer har rejst i 103 lande på syv kontinenter, dog kun i 27 i Afrika. Skriver bl.a. om African Cinema og har deltaget 15 gange i Ouagadougous afrikanske filmfestival FESPACO.